

Faggruppe: Ferdsel

Om faggrupper: I arbeidet med tiltaksplan er det etablert rådgivende faggrupper for prosjektgruppa og styringsgruppa. Disse består av ressurspersoner fra relevante aktører, sentral- og regional forvaltning, kommuner, interesseorganisasjoner m.m. De gis et mandat og utfordres på konkrete problemstillinger, for å komme opp med forslag til tiltak og avveininger rundt hvert enkelt. Prosjektgruppa gjør en samlet vurdering og prioritering av de ulike forslagene fra hver av faggruppene, som til slutt styringsgruppa godkjenner, før oversending av forslag til samlet tiltaksplan til Miljødirektoratet. Eksisterende kunnskapsgrunnlag må vektlegges i arbeidet i faggruppene. Det er ønskelig at faggruppene fokuserer på å bidra med kunnskap og erfaringer fra eget fagfelt, til felles beste. Man bør etterstrebe god dialog i gruppa, fremfor debatt, og der det er mye usikkerhet eller uenigheter må dette belyses i referatene.

Deltakere faggruppe Ferdsel

Navn:	Instans:	Kommentar:
Alf Odden	SVR	Verneområdeforvalter i SVR. Har sittet i arbeidsgruppa delnorm 3 for Setesdal-Ryfylke. Koordinerer faggruppen.
Katrine Skajaa Gunnarsli	Agder FK	Representerer Fylkeskommunen som regional aktør i viltforvaltningen. Har bl.a arbeidet opp imot Heiplanen.
Per Ketil Omholt	Statsforvalteren i Agder	Representerer Statsforvalteren som regional aktør i villreinforvaltningen
Preben Falck	DNT Stavanger	Daglig leder i DNT Stavanger som har mange hytter i Setesdal-Ryfylke.
Bjørn Andersen-Steinsland	DNT Sør	Daglig leder i DNT Sør, som har mange hytter i Setesdal-Ryfylke og Setesdal Austhei.
Kristian Eiken Olsen	Statskog	Representerer Statskog som grunneiger som har en del inntekter av jakt- og hytteutleige m.m. Grunneigerperspektivet av allmennhetens tilgang til- og friluftslivsutøvelse. Har deltatt i arbeidet med delnorm 3.
Tom Olav Trydal	Bykle Fjellstyre	Fjellstyret leier ut hytter på iNatur.no til både jakt, fiske og øvrig friluftsliv. Trydal har deltatt i kartleggingsarbeidet til delnorm 3, samt feltarbeid til delnorm 1.
Svein Olav Stegarud	Setesdal Ryfylke Villreinlag	Sekretær for SRV. Har også deltatt i arbeidet med delnorm 3 i Setesdal-Ryfylke.
Torleif Homme	Setesdal Austhei Villreinlag	Sekretær for SAV. Har også deltatt i arbeidet med delnorm 3 i Setesdal Austhei.
Magnar Viga	Hjelmeland Fjellstyre	Fjellstyret leier ut hytter på iNatur.no til både jakt, fiske og øvrig friluftsliv.
Kristian Steine	Suldal Fjellstyre	Fjellstyret leier ut hytter på iNatur.no til både jakt, fiske og øvrig friluftsliv.

Bakgrunn og kunnskapsgrunnlaget

SVR ble vernet i år 2000 etter en verneprosess der ulike verneformer og utstrekning hadde blitt fremmet. Formålet med vernet er bredt og er ment å ivareta et sammenhengende, særpreget og vakkert naturområde med urørte fjell, hei- og fjellskogområde. Området huser et spesielt plante- og dyreliv, stølsområder, beitelandskap og kulturminner. Sentralt i verneformålet er å ta vare på et sammenhengende leveområde for den sørligste villreinstammen i Europa. Selv om Setesdal Austhei ikke er vernet på linje som SR, så finner vi også her en del av de samme problemstillingene som i Setesdal-Ryfylke.

Det ligger mye kunnskap i arbeid som allerede er utført i disse villreinområdene. Her kan nevnes Heiplanen, Ferdelsprosjekt ved NINA og ikke minst GPS-merkeprosjekt (NINA Rapport 1909 og 1855). I ferdelsprosjektet ble det bl.a gjennomført grundige analyser, som sammen med data og kunnskap fra tilsvarende prosjekter og andre områder, viste hvordan ferdelsen påvirker reinens arealbruk og adferd gjennom året (NINA Rapport 1903).

I GPS-merkeprosjektene har nettopp tiltak vært inkludert i arbeidet. Det er lagt ned et betydelig arbeid med tiltak, og en utarbeidet matrise med forslag til tiltak, gjør at Setesdalsområdene allerede ligger "et hestehode" foran de andre villreinområdene i landet ift denne prosessen. Her har faggruppene et svært godt grunnlag for videre arbeid. En god del tiltak ligger klare i nevnte matrise, og noen er også allerede iverksatt.

Problemkartlegging:

Målområder er avgrensede målsetninger for å øke kvaliteten i villreinområdet. Tema og problemstillinger i faggruppene vil ha sitt utspring fra ett eller flere av målområdene (som er de overordnede målene med arbeidet).

Målområder:	Problem:
1) Bedre/ivareta funksjonelle trekk for utveksling mellom villreinområder	Reduserte trekkpassasjer
2) Ivareta/bedre/gjenopprette funksjonaliteten i trekk i villreinområdene gjennom året	Reduserte trekkpassasjer
3) Øke/gjenopprette bruk av tradisjonelle villreinarealer: a) Sør og vest for Blåsjø b) Området i tilknytning til, og sør for, Brokke-Suleskardvegen	Reduserte trekkpassasjer og dårlig arealutnyttelse
4) Øke arealbruk i øvrige funksjonsområder med arealunnavvikelse	Dårlig arealutnyttelse
5) Ivareta de områdene som reinen faktisk bruker i dag. Disse må ivaretas slik at ferdsel og forstyrrelser ikke øker og disse områdene forringes.	Reduserte trekkpassasjer og dårlig arealutnyttelse

Effekt sett i forhold til kvalitetsnorm for villrein (gjelder alle målområder):

Positiv effekt for funksjonell arealutnyttelse og funksjonelle trekkpassasjer (delnorm 3). Kan gi positive effekter på måleparametere for bestandsforhold, f.eks slaktevekter på kalv, kalv/100 simple/ungdyr, helsestatus samt genetisk variasjon (delnorm 1).

Påvirkningsfaktorer og målområder

- Ferdsl/aktivitet og volum av beitedyr (målområde 1 – 4)
- Aktivitet som er i konflikt med områder reinen bruker eller har behov for å passere gjennom året (målområde 1 – 5)
- Infrastruktur som legger beslag på villreinareal eller skaper forstyrrelser som påvirker arealbruken. (målområde 1 – 5)

Mandat

Faggruppen for ferdsel har som mandat å foreslå konkrete tiltak for å begrense forstyrrelsen på villrein fra friluftslivsferdselen i henhold til målområdene.

Arbeidet innebærer å:

- Videreføre arbeidet som allerede er gjort gjennom GPS-merkeprosjektene, men det blir viktig å samtidig løfte blikket for å avdekke enda flere alternative tiltak enn de som allerede foreligger.
- Foreslå endringer i for eksempel merking, driftsform, åpningstider, informasjon, kanalisering osv. på merka stier, løyper og hytter, for å redusere utfordringer med ulike typer ferdsel i de mest sårbare områdene for reinen gjennom året (kart).
- Foreslå soneringer der ulike typer av ferdsel kan, eller ikke bør, foregå gjennom året. Hjemmelsgrunnlag per i dag; hva kan gjøres og eller hva må til.
- Vurdere ulike tiltak/virkemiddel for å regulere friluftslivsferdsel i områder eller perioder der dette kan være nødvendig. For eksempel kalvings- og oppvekstområder, viktige trekkområder, viktige vinterbeiter m.m. Hjemmelsgrunnlag per i dag; hva kan gjøres og eller hva må til?
- Vurdere kompensierende tiltak sammen med andre aktører der dette er nødvendig/mulig/relevant.
- Estimere nytte/kostnad/ulempes ved en slik regulering (se tabell anbefalte tiltak).

Problemstillinger (fra prosjektgruppa)

Opplisting av noen ulike problemstillinger en ønsker at gruppa skal vurdere (gruppa kan selv supplere):

- Hvordan kan vi best redusere ferdselen på seinvinter/vår og forsommer og høgsesong sommer i relevante områder.
- Hvordan kan vi best redusere/begrense ferdsel og aktiviteter innover i villreinområdet og i viktige beiteområder til ulike sesonger.
- Hvordan kan vi kanalisere ferdsel og aktivitet vekk ifra de mest urørte områdene som også reinen bruker i dag. Herunder også forebygge videre utvikling av ferdsel i slike områder.
- Hvordan kan vi best løse opp i barrierer for villrein som skapes av menneskelig ferdsel langs stier eller i områder reinen har behov for å passere gjennom året.
- Vurdere bedre kanalisering og styring av ferdsel ut frå dei store hytteområda. Vågslid, Hovden, Brokke, Øvre Sirdal, Ljosland, Bortelid og Knaben skal særleg vurderast
- Vurdere nedlegging, flytting og stengeregime for maskinpreparerte skiløyper i villreinområde
- Vurdere nedlegging eller flytting av store arrangement som kan være til skade for villreinen, som t.d turrenn, løp og øvingar

- Vurdere tiltak for å redusere sporadisk ferdsel og motorferdsel i område som er særlig viktige for villreinen. Her under jakt, kiting, toppturar og sykling både på barmark og på snø
- Vurdere tiltak som bedrer villreinens mulighet til å trekke over Brokke-Suleskardvegen. Her under endring av tidspunkt for brøyting og stenging av vege.
- Vurdere tiltak som gir redusert ferdsel og forstyrrelse på aksene; Kvinene-Josephsbu/Lakkenstova-Bortelid/Ljosland
- Utarbeide skisse til et fremtidig hytte- og løypenett som gjør det mulig for villreinen å gjenopprette bruk av en større del av leveområdet. Vurdere alternativ med bare en gjennomgående turistløype nord-sør i det sentrale villreinområdet.
- Vurdere endra bruk, flytting og ny plassering av hytte- og løypenettet ved Brokke-Suleskardvegen. Flytting og ny plassering av turisthytta Øyuvsbu og tilhørende løypenett skal vurderes.
- Vurdere endra bruk, flytting og ny plassering av hytte- og løypenettet ved Blåsjø. Flytting/nedlegging av turisthytta Storsteinen skal vurderes.
- Vurdere stenging, flytting og endra bruk av hyttene til Statskog og fjellstyra

Anbefalte tiltak

(bruk ferdig oppsett i Vedlegg 1, med eksempel og matrise for rapportering)

Gruppen skal:

1. Liste opp ulike tiltak
2. Beskriv kort de relevante tiltakene
3. Gjør en grovmasket vurdering av effekten de kan ha på problemet.
  - a. Forkast tiltak med liten effekt (kortfattet begrunnelse)
  - b. Positive virkninger:
    - i. Effekt på måloppnåelse og/eller problem
    - ii. Må begrunnes!
  - c. Negative virkninger:
    - i. Økonomiske kostnader anslås i kroner så langt som mulig – skiller mellom engangs- og driftskostnader.
    - ii. Negative virkninger beskrives kvalitativt, med noen kvantitative anslag

Framdrift og organisering i faggruppa

Møteplan for Faggruppe Friluftslivsferdsel:

Møteform	Mars	April	Mai	Juni	August	September	Oktober
Fysisk	16.	20					
Teams			9				
Fysisk				6			
Teams – Felles med alle faggrupper Setesdalområdet				9			
Siste møte faggruppene							
Sluttseminar							15

Hvem refererer/skriver i møtene:

Levering av resultat/rapporteringsform:

- Referat fra hvert møte leveres sekretariatet (NVS)

Frister:

- 9. juni: Felles møte med alle faggrupper: Presentasjon av foreslåtte tiltak i Faggruppene så langt (midtvegsrapportering til Miljødirektoratet den 15. juni.
- 22 september: alle forslag til tiltak må være sendt fra faggruppene til sekretariatet for å komme med i utkast til tiltaksplan per 15. oktober.

Vedlegg 1: Rapportering fra faggruppe:

Målområde: <i>Eksempel:</i>	Foreslått tiltak:	Påvirknings- faktor	Forventet effekt og konsekvenser:	Ansvarlig aktør (eier):	Berørte parter:	Kostnad: a) Investering b) Drift-	Forslag finansiering:
2) <i>Ivareta/bedre/gjenopprett e funksjonaliteten i trekk i villreinområdene gjennom året</i>	<i>Regulere tilkomsten på veien inn til Store Urar i sommerperioden , med fysisk bomming.</i>	<i>Vei inn til Store Urar</i>	<i>Reduserer antallet mennesker med enkel tilgang til viktige sommerbeiteområder i nord-vest. Flytter stopp- /startpunkt for gjennomreisende og fotturister ut til Rv 7. Behøver kompenserende tiltak nært bomanlegg, for eksempel parkering/snuplass/info .</i>	<i>Bykle kommune ? Statkraft?</i>	<i>DNT, Bykle fjellstyre, bilturister , reiseliv m.fl.</i>	<i>a) 500.000,- b) 25.000</i>	<i>Villreinfond (fra konesjonsrevisjoner), vilttiltaksmidler, verdiskapingsprogra m</i>